

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 844127/2

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב זבדיה כהן — ראב"ד, הרב מרדכי מזרחי בר אור, הרב דוד שני

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עינת סיני)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רויטל פאשה)

הנדון: פנסיה מוקדמת – בת איזון? תחשיב 'פנסיה רעיונית' טרם מועד הפרישה

החלטה

החלטות קודמות והשאלות לדיון

א. בתאריך א' בשבט תשע"ה (21.1.2015) ניתנה החלטה להגשת סיכומים בשאלת תשלום הפנסיה ומזונות במקביל מהתובע לנתבעת לגבי אותה תקופה, וגם בנושא משכורתה של האישה הגבוהה מהפנסיה.

ב. סיכומי האיש הוגשו בתאריך כ"ב בכסלו תשע"ו (4.12.2015) וסיכומי האישה הוגשו בתאריך ד' בניסן תשע"ה (24.3.2015).

ג. עקב חילופי גברי בהרכב בית הדין, התעכבה ההחלטה עד כה.

ד. מעיון בסכומי הצדדים על בית הדין להכריע בשאלות אלו:

1. האם פנסיה מוקדמת היא זכות בת איזון או חליף שכר ללא איזון?
2. האם האישה זכאית לקבל במקביל מזונות וזכויות פנסיה מהבעל?
3. האם יש זכות לבעל בזכויות פנסיה של האישה שמחמת גילה צריכה לצאת לפנסיה, אך היא ממשיכה לעבוד ולקבל שכר, ובמקביל מקבלת זכויות פנסיה מהבעל שפרש לגמלאות?

האם פנסיה מוקדמת היא זכות בת איזון או חליף שכר ללא איזון?

על פי חוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג 1973 סעיף 5 (א): "עם התרת הנישואין או עם פקיעת הנישואין [...] זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של "כלל נכסי בני הזוג [...]"

ובסעיף 5 (ג): "כלל נכסי הזוג לרבות זכויות עתידיות לפנסיה, פיצויי פרישה, קרנות השתלמות, קופות תגמולים וחסכונות."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מעיון בפסיקה האזרחית עולה כי דין פנסיה מוקדמת כדין פנסיה רגילה לגבי איזון משאבים בין בני זוג. ראה בע"מ 3514/13 מיום ט"ו בטבת תשע"ד (18.12.2013) שבה נפסק על ידי כבוד השופט ניל הנדל בבית המשפט העליון כדלהלן:

[...] כך למשל נקבע בתמ"ש 02-16600 (קריות) ק.צ. נ' ק.י. (1.2.2011), כי תשלומי הפנסיה המוקדמת הם הטבה סוציאלית שהינה חלק מתנאי העבודה. נאמר כי אין לראות בגמלה זו כתחליף לשכר עבודה, שכן העובד אינו נדרש ליתן תפוקת עבודה כנגדה. גם בתמ"ש (ת"א) 10-03-42338 צ' נ' צ' (16.3.2011) נפסק כי לעניין זכותו של בן זוג לאיזון משאבים דינה של פנסיה מוקדמת כדין פנסיה רגילה. פסקי דין אלה מייצגים קטע אחד מקו פסיקה ארוך יותר המלמד על גישה זו (ראו למשל: תמ"ש (ת"א) 99783/99 פלוני נ' פלוני (25.11.2004); תמ"ש (ת"א) 48482/07 ש.מ. נ' א.מ. (30.11.2011)). גם בית משפט זה החליט לצעוד בקו המתואר (ראו: בע"מ 1018/04 פרטוש נ' פרטוש (18.5.2005) – השופט א' פרוקצ'יה). אותו מקרה עסק בשאלה האם קצבה שקיבל המבקש לאחר פרישה מוקדמת מעבודתו בשב"ס עקב מצב בריאות לקוי, היא קצבת פנסיה או קצבה הניתנת בשל נזקי גוף. נקבע שבהתאם לסעיף 15(2) לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970 מדובר בקצבת פרישה רגילה. אף שעולה כי סלע המחלוקת היה שונה ובשונה מענייננו על בני הזוג חלה חזקת השיתוף, הרי שאין להתעלם מהקביעה לפיה מדובר בהטבה סוציאלית רגילה שנועדה לאפשר למי שהפסיק את עבודתו ליהנות מקצבת פרישה רגילה, וככזו היא נכס בר חלוקה.

סבורני כי ככל שהעניין נוגע לחלוקת נכסי בני זוג שנפרדו, ככלל לא יהיה זה נכון להבדיל בהחלת הדין בין פנסיה שמקבל אדם בהגיעו לגיל פרישה לבין פנסיה שמקבל אדם בעת פרישה מוקדמת ועד גיל הפרישה מכוח החוק. לעצם הכללת הזכויות הפנסיוניות בחלוקה בהתאם לחוק ולשונו – אם אומר פנסיה בגיל פרישה או אם אומר פנסיה בטרם גיל פרישה, עדיין אומר פנסיה. ניתן אמנם לחשוב על הבדלים מסוימים ביניהן כמו משך הצבירה של הזכויות, הגורם הנושא במימון וגם על הבדלים פנימיים בהתאם לסוג הפנסיה הרלוונטי, אך בשתי הקבוצות – מוקדמת ורגילה – הפנסיה נועדה להבטיח את יכולתו של העובד להתקיים לאחר שפרש מעבודתו. בשני המקרים למעשה הסתיימו יחסי העבודה, וקיים מעין קשר סיבתי בין העבודה שבוצעה על ידי העובד לבין ההטבה הכספית. הזכויות לא ניתנות לעובד בעבור עבודה שהוא יספק לאחר שפרש מעבודתו. הזכויות צמחו לנוכח יחסי העבודה שהיו בטרם מועד הפרישה [...]

הגד זאת בצורה אחרת. הפנסיה היא מוקדמת לפנסיה רגילה – באיזה מובן? התשובה היא שהיא מוקדמת בזמן לצפי מסוים, אך אינה מוקדמת בכך שהיא משולמת טרם סיום הקשר בין המעביד והעובד. צא ולמד כי ההבחנות הקיימות בין שני סוגי הפנסיה, כלל אינן רלוונטיות לאיזון המשאבים בין בני הזוג. המרכיב היסודי והעיקרי של הפנסיה נשמר בין אם היא מוקדמת ובין אם היא רגילה. והוא סיום הקשר ביחסי עובד-מעביד וטפלה היא דרך סיום הקשר. הפנסיה המוקדמת משקפת הסדר פנימי בין המעביד לעובד אך ייחודה הרעיוני של הפנסיה נשמר. לנקודה זו חשיבות גם על רקע לשון סעיף 5(ג) לחוק יחסי ממון – זכויות פנסיוניות. לנוכח כל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האמור לעיל, וכי הזכות הצטברה במהלך חיי הנישואים, אינני מוצא לנכון להתערב בהכרעת בית המשפט המחוזי [...]

לכן, נראה אפוא כי יש לראות בפנסיה המוקדמת סוג של "חסכון" שצמח ביחסי עבודה והינו בר איזון כפנסיה רגילה, כמו גם מענק פרישה.

וראה עוד בזה תמ"ש 48482/07.

כך, ברור לפי הפסיקה שדין פנסיה מוקדמת כדין פנסיה רגילה היא בת איזון ואינה נחשבת לחליף שכר ללא איזון והאישה זכאית לקבל חלקה גם בפנסיה מוקדמת.

האם האישה זכאית לקבל במקביל מזונות וזכויות פנסיה מהבעל?

לדעת בית הדין חיוב מזונות עבור האישה הוא לצורך מחייתה ומחמתו, וככל שהבעל משלם לה כספים מזכויותיו בפנסיה האישית שלו במקביל אין סיבה שלא לקזז לה את כספי המזונות מהפנסיה, וזכותה לבחור בין לקבל פנסיה או מזונות, שאם לא כן, מצינו שהבעל לוקה בכפליים.

וראה בעניין זה בדברי סגן הנשיאה (בבית המשפט לענייני משפחה במחוז ת"א) השופט נפתלי שילה, בתמ"ש 13-04-4080 מיום י"ג במרחשוון תשע"ד (17.10.2013) שבו נפסק: "אכן נקבע בע"א 7033/93 נפשי נ' נפשי (ניתן ביום 10.8.95) כי אישה לא יכולה לקבל בו זמנית גם תשלומי פנסיה וגם מזונות."

וראה גם תמ"ש 24461/01 בע"מ 1018/04 וע"א 6557/95 שפסקו כאמור כאן.

כך שבשאלה זו, רשאי הבעל לקזז מהפנסיה את דמי המזונות ששילם לאישה במקביל לתשלום הפנסיה, במקביל רשאית האישה לבחור בין תשלום מזונות או פנסיה.

האם יש זכות לבעל בזכויות פנסיה של אישה שמחמת גילה צריכה לצאת לפנסיה אך היא ממשיכה לעבוד ולקבל שכר, ובמקביל מקבלת זכויות פנסיה מהבעל שפרש לגמלאות?

על מדוכה זו ישבו כבוד השופטים יהורם שקד (בית המשפט לענייני משפחה במחוז ת"א) בתמ"ש 48482/07 (ד' כסלו התשע"ב, 30.11.2011) וסגן הנשיא (בית המשפט לענייני משפחה בנצרת) אסף זגורי בתמ"ש 12-02-55595 (א' באדר ב' התשע"ד, 3.3.2013).

בתמ"ש 48482/07 כתב השופט יהורם שקד כדלהלן:

לאחר ששקלתי את נסיבותיו של המקרה, אני בדעה כי דרך המלך הינה לקבוע את זכאותה העקרונית של הנתבעת בכספי הפנסיה של התובע, ואולם באותה נשימה לקבוע כי הנתבעת תהא זכאית לקבל את חלקה זה, מתוך חלקו של התובע מהכספים אשר אמור הוא לקבל מכספי הפנסיה שלה.

רוצה לומר; ייערך תחשיב ובמסגרתו ישיב המומחה על השאלה, אם וככל שהנתבעת הייתה יוצאת לפנסיה ביום הקובע, מה היה גובה הגמלה שהייתה משולמת לה בהנחה שהייתה פורשת מעבודתה באותו מועד.

אמנם תחשיב זה הינו רעיוני ולא מוחשי, באשר הנתבעת טרם יצאה לפנסיה, אולם יש בתחשיב זה להעריך את שווי הגמלה החודשית שהייתה משולמת לנתבעת, אם וככל שהייתה יוצאת לפנסיה במועד הקרע.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

[...] אם לצורך הדוגמא, חלקו של התובע בפנסיה הרעיונית של הנתבעת עומד על A, אזי התובע ישלם לנתבעת את ההפרש שבין חלקה של הנתבעת בפנסיה שלו (כ־1,600 ש"ח) לבין A. בדרך זו, אני מסלק מהמשוואה את שכרה של הנתבעת והופך אותו לבלתי רלוונטי לצורך התחשיב, להבדיל מהרלוונטיות שלו לעצם התחשיב. הפערים בהכנסות הם העילה לתחשיב ולקיוזו ואולם אין הם חלק מהמשוואה של אותו תחשיב ושל אותו קיוזו.

יחד עם זאת, אם וככל שחלקו של התובע בפנסיה הרעיונית של הנתבעת גדול מחלקה של הנתבעת בפנסיה הממשית של התובע, אזי לא תשלם הנתבעת לתובע הפרשים כלשהם, והפרשים אלו ישולמו לתובע במועד קבלת כספי הפנסיה בפועל לידיה של הנתבעת. יש לזכור כי התחשיב הנ"ל נועד להקל על התובע, אולם הוא לא נועד להכביד על הנתבעת כלל ועיקר.

בית הדין מאמץ גישה זו וסבור כי גם בנידון זה יש להורות על תחשיב מפנסיה רעיונית של האישה מיום זכאותה לכך.

מסקנות

לאור האמור פוסק בית הדין:

- א. האישה זכאית לחלק מהפנסיה של הבעל על פי חוק יחסי ממון.
- ב. האישה אינה זכאית לקבל במקביל גם מזונות וגם פנסיה והיא זכאית לבחור אחד מהם.
- ג. מהזמן שבו הייתה האישה זכאית לצאת לפנסיה אך בחרה להמשיך בעבודתה ולקבל שכר, ייערך על ידי המומחה תחשיב של פנסיה רעיונית שלפיה יחושב חלקו של הבעל בפנסיה של האישה אילו הייתה יוצאת לפנסיה. חלק זה יקוזו מתשלום חלקה של האישה בפנסיה של הבעל.

הרב זבדיה כהן – ראב"ד

מצטרפים לאמור.

הרב דוד שני

הרב מרדכי מזרחי בר אור

נפסק כאמור.

ניתן ביום כ"ט במרחשוון התשע"ז (30.11.2016).

הרב דוד שני

הרב מרדכי מזרחי בר אור

הרב זבדיה כהן – ראב"ד